

περιοδική σύνταξη της εκθέσεως αυτής στις ημερομηνίες που επιβάλλει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως, καθώς και για την ορθή της κατάρτιση. Μπορεί να γίνει δεκτό ότι η διοίκηση διαθέτει για το σκοπό αυτό μια λογική προθεσμία και ότι κάθε υπέρβαση της προθεσμίας αυτής πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη ιδιαίτερων περιστάσεων.

3. Όταν η διοίκηση υπερβαίνει κατά πολύ τη λογική προθεσμία που διαθέτει για να συντάξει την έκθεση κρίσεως του υπαλλήλου και δεν είναι σε θέση να αποδείξει την ύπαρξη ιδιαίτερων περιστάσεων, ικανών να δικαιολογήσουν την υπέρβαση αυτή, διαπράττει πταίσμα για το οποίο υπέχει ευθύνη.

Στην υπόθεση 207/81,

KUNO DITTRICH, εκπροσωπούμενος από τον Marcel Slusny, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Ernest Arendt, δικηγόρο, Centre Louvigny, 34 B, rue Philippe-II,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Jörn Pirkorn και Hendrik van Lier, μέλη της νομικής της υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Oreste Montalto, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, plateau de Kirchberg,

καθής,

η οποία έχει ως αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως της εκθέσεως κρίσεως του προσφεύγοντος για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 1975 μέχρι τις 30 Ιουνίου 1977 και αίτημα αποζημιώσεως λόγω των πλημμελειών και των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν κατά τη σύνταξη της εν λόγω εκθέσεως και, επικουρική, αίτημα να υποχρεωθεί η καθής, αφενός, να προσκομίσει ολόκληρο το φάκελο που αφορά την έκθεση κρίσεως 1975-1977, αφετέρου, να διαταχθεί απόδειξη με μάρτυρες των διαφόρων περιστατικών που προσδιορίζονται στην προσφυγή,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους U. Everling, πρόεδρο τμήματος, G. Bosco και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Reischl
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά, η εξέλιξη της διαδικασίας, τα αιτήματα, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

Ο Kuno Ditterich, γερμανός υπήκοος, προσλήφθηκε στις 4 Οκτωβρίου 1965 από την Επιτροπή της ΕΚΑΕ με την ιδιότητα του υπαλλήλου επιστημονικού προσωπικού.

Ο προσφεύγων, ήδη υπάλληλος με βαθμό Α 5/8, ο οποίος υπηρετούσε στο Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ispra (εφεξής το Κέντρο) τοποθετήθηκε στη διεύθυνση Γ, τμήμα χημείας, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1977, ημερομηνία κατά την οποία τοποθετήθηκε στη διεύθυνση Α.

Κατά το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, η ικανότητα, η απόδοση και η συμπεριφορά του υπαλλήλου αποτελούν το αντικείμενο περιοδικών εκθέσεων κρίσεως που συντάσσονται ανά διετία.

Η έκθεση κρίσεως που καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιουλίου 1975 μέχρι τις 30 Ιουνίου 1977 συντάχθηκε από τον Bishop, κριτή, διευθυντή της διευθύνσεως Γ, αφού συμβουλευθηκε, αφενός, τον Hapnaert, προϊστάμενο τμήματος, υπό τη διεύθυνση του οποίου ο ενδιαφερόμενος υπηρέτησε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1976 και, αφετέρου, τους Helms και Slessor, διευθυντή και προϊστάμενο, αντιστοίχως, του τμήματος στο οποίο υπηρετεί από την ημερομηνία αυτή.

Οι διάφορες αυτές διαβουλεύσεις αποτελούν, κατά την Επιτροπή, την αιτία για την καθυστέρηση της υπογραφής της εν λόγω

εκθέσεως κρίσεως από τον Bishop, στις 29 Δεκεμβρίου 1979.

Η έκθεση αυτή περιέχει μια γενική εκτίμηση, διατυπωμένη ως εξής:

«Ο Ditterich έχει ασφαλώς τις κατάλληλες ικανότητες στον τομέα της αναλύσεως συστημάτων, οι οποίες, με μεγαλύτερο πνεύμα συνεργασίας, θα μπορούσαν να είναι περισσότερο επωφελείς για τον ίδιο και για το πρόγραμμα του Κοινού Κέντρου Ερευνών.»

Η συμπεριφορά του στην υπηρεσία κρίθηκε «προσήκουσα» ενώ οι στήλες που αναφέρονταν στην ικανότητα και την απόδοση του ενδιαφερομένου περιελάμβαναν τον ανώτατο βαθμό «ανώτερη της προσήκουσας».

Ο ενδιαφερόμενος αμφισβήτησε τη γενική εκτίμηση και εξέφρασε τη δυσαρέσκεία του στον κριτή του Bishop, κατά τη συζήτησή τους στις 11 Ιανουαρίου 1980.

Κάνοντας χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 43, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων να επισυνάψει παρατηρήσεις στην έκθεση κρίσεως που του γνωστοποιήθηκε, ο Ditterich, με σημείωμα της 17ης Ιανουαρίου 1980, πρόεβαλε ότι η διατύπωση της γενικής εκτίμησης ήταν ασυμβίβαστη με το γεγονός ότι, κατά την περίοδο αναφοράς, είχε δημοσιεύσει πολλά άρθρα σε συνεργασία με άλλους υπαλλήλους του Κέντρου της Ispra. Κατά συνέπεια, ο ενδιαφερόμενος ζήτησε τη διαγραφή της επίμαχης φράσης που, κατ' αυτόν, προέκυπτε από μια υποκειμενική και όχι αντικειμενική έρευνα των γεγονότων.

Ο Ditterich ζήτησε την παρέμβαση του δευτεροβάθμιου κριτή Mas, αναπληρωτή γενικού διευθυντή του Κέντρου και διευθυντή του ιδρύματος της Ispra. Μετά από τη συζήτηση που είχε με τον προσφεύγοντα

στις 5 Μαρτίου 1980, ο δευτεροβάθμιος κριτής επικύρωσε την έκθεση κρίσεως, στις 26 Μαρτίου 1980.

Στις 31 Μαρτίου 1980, ο ενδιαφερόμενος άσκησε προσφυγή ενώπιον της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως, η οποία διατύπωσε τη γνώμη της στις 15 Ιουλίου 1980.

Αφού διαπίστωσε ότι η στήλη «συμπεριφορά στην υπηρεσία» είχε συμπληρωθεί με το χαρακτηρισμό «προσήκουσα» ενώ στην προηγούμενη έκθεση κρίσεως που αφορούσε την περίοδο 1973-1975 η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου είχε κριθεί «άνωτερη της προσηκούσας», η Επιτροπή κατέληγε αναφέροντας ότι «εκφράζει τη λύπη της για το ότι η εκτίμηση αυτή, η οποία συνδέεται στενά με την αμφισβητούμενη με το σημείωμα γενική εκτίμηση, δεν συνοδεύεται από τις αναγκαίες αιτιολογικές παρατηρήσεις, οι οποίες προσλαμβάνουν ιδιαίτερη σημασία όταν η εκτίμηση είναι δυσμενής σε σχέση με εκείνη που περιλαμβάνεται στην προηγούμενη έκθεση».

Αφού κλήθηκε από την Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως να δικαιολογήσει την εκτίμηση που αναφερόταν στη συμπεριφορά στην υπηρεσία, ο Mas διευκρίνισε ότι «κατά την περίοδο αυτή ο Ditterich αμφισβητούσε συστηματικά όλες τις αποφάσεις των ιεραρχικά ανωτέρων του που τον αφορούσαν».

Η διευκρίνιση αυτή, η οποία μετέβαλε την έκθεση κρίσεως, κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο στις 22 Οκτωβρίου 1980.

Με σημείωμα της 1ης Δεκεμβρίου 1980, που περιήλθε στις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 16 Δεκεμβρίου, ο Ditterich υπέβαλε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των παλλήλων κατά της αποφάσεως της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, της 22ας Οκτωβρίου 1980, με την οποία ενέκρινε την έκθεση κρίσεως στην τελική της μορφή.

Διαπιστώνοντας ότι η ένστασή του είχε απορριφθεί σιωπηρά, ο Ditterich άσκησε την παρούσα προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Ιουλίου 1981.

Στην προσφυγή του, ο προσφεύγων, ο οποίος αναφέρει ότι αγνοεί αν η ένστασή που της 1ης Δεκεμβρίου 1980 υποβλήθηκε στην Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως, επιφυλάσσεται να προβάλει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας έναν ή περισσότερους πρόσθετους λόγους βάσει του άρθρου 42 του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου.

Στις 11 Αυγούστου 1981, ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής σε απάντηση της ενστάσεως του προσφεύγοντος, της 1ης Δεκεμβρίου 1980, γνωστοποίησε στον ενδιαφερόμενο ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να δώσει ευνοϊκή συνέχεια στην αίτησή του κατά το μέτρο που, κυρίως, οι παρατηρήσεις του δεν ήταν ικανές να αποδείξουν ότι, αφενός, οι εκτιμήσεις που διατύπωσαν οι ιεραρχικά ανώτεροι του ήταν πλημμελείς, αφετέρου, ότι η καθυστερημένη κατάρτιση της εκθέσεως κρίσεως του προκάλεσε οποιαδήποτε βλάβη.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο (δευτερο τμήμα) αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας.

Λόγω της μεταβολής που επήλθε στη σύνθεσή του, το Δικαστήριο, με διάταξη της 7ης Οκτωβρίου 1982, αποφάσισε να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως ενώπιον του τρίτου τμήματος.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Με το δικόγραφο της προσφυγής, ο προσφεύγων ζητεί από το Δικαστήριο:

1. να κρίνει άκυρη και χωρίς έννομα αποτελέσματα την έκθεση κρίσεως που αφορά τον προσφεύγοντα για την περίοδο μεταξύ 1. 7. 1975 και 30. 6. 1977, καθώς και την απόφαση του δευτεροβάθμιου κριτή, της 22. 10. 1980·
2. να υποχρεώσει, εν πάση περιπτώσει, την αντίδικο, λόγω των πλημμελειών και των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν, να καταβάλει στον προσφεύγοντα το

ποσό των 500 000 βελγικών φράγκων, προσαυξημένο κατά τους νόμιμους τόκους από 1. 12. 1980, με την επιφύλαξη δελτιώσεως κατά τη διάρκεια της δίκης ως προς όλα τα ανωτέρω·

3. να την καταδικάσει στα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες.

Επικουρικώς:

4. να υποχρεώσει την αντίδικο να προσκομίσει όλο το φάκελο που αφορά την έκθεση κρίσεως 1975-1977, χωρίς να εξαιρέσει ούτε να απορρίψει τίποτα·

5. να διατάξει τη διά μαρτύρων απόδειξη ως προς τα εξής περιστατικά:

α) ότι ο προσφεύγων εργάστηκε με τους συναδέλφους του σε ατιμόσφαιρα και πνεύμα συνεργασίας, φυσιολογικό καθ' όλα τα σημεία·

β) ότι ο προσφεύγων δεν αντιτάχθηκε συστηματικά στις αποφάσεις των ανωτέρων του.

Με την απάντησή του, ο προσφεύγων ζητεί επιπλέον από το Δικαστήριο:

1. να κρίνει άκυρη και χωρίς έννομο αποτέλεσμα την απόφαση της Επιτροπής που περιέχεται στο έγγραφο της 11ης Αυγούστου 1981·

2. εν πάση περιπτώσει, να υποχρεώσει την αντίδικο, λόγω των πλημμελειών και των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν, να καταβάλει στον προσφεύγοντα ως αποζημίωση λόγω συγχρόνως υλικής ζημίας και ηθικής γλάβης, το ποσό που το Δικαστήριο θα κρίνει ότι πρέπει να επιδικάσει *ex aequo et bono*·

3. να καταδικάσει την αντίδικο στα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες.

Επικουρικώς:

4. να υποχρεώσει την αντίδικο να προσκομίσει, κυρίως, τα στοιχεία που αναφέρονται στη δήθεν συστηματική αντίθεση του προσφεύγοντος στις αποφάσεις των

ιεραρχικών ανωτέρων του, οι οποίες τον αφορούσαν·

5. να διατάξει τη διά μαρτύρων απόδειξη των περιστατικών που αναφέρονται στο δικόγραφο της προσφυγής·

6. ο προσφεύγων προτείνει ως μάρτυρες:

α) τους συναδέλφους του του τμήματος χημείας και της διευθύνσεως Α·

β) τους ανωτέρους του στις δύο αυτές υπηρεσίες·

7. στην περίπτωση αυτή, να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Η καθής ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα·

— επιφυλάσσεται για κάθε δικαίωμα.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Προβλήθηκαν οκτώ λόγοι, από τους οποίους οι δύο στην απάντηση.

Επί του πρώτου λόγου

Ο πρώτος λόγος στηρίζεται στο ότι η γενική αξιολόγηση που έγινε με την έκθεση κρίσεως ως προς την ανεπάρκεια πνεύματος συνεργασίας του Ditterich βασίζεται σε ανακριδή περιστατικά, περιέχει δε αντιφάσεις.

Ο *προσφεύγων*, ο οποίος ζητεί από το Δικαστήριο να εξετάσει αν υπάρχει αντίφαση μεταξύ των περιστατικών και των αξιολογήσεων της εκθέσεως κρίσεως, αναφέρει ότι κατά την περίοδο αναφοράς είχε δημοσιεύσει σε συνεργασία με άλλους υπαλλήλους ορισμένο αριθμό άρθρων, των οποίων αναφέρει τα στοιχεία δημοσιεύσεως.

Το γεγονός αυτό είναι αντίθετο, αφενός, με τη γενική εκτίμηση του κριτή που αναφέρει έλλειψη συνεργασίας (πρώτο σκέλος), αφετέρου δε, με τον ισχυρισμό του δευτεροβάθμιου κριτή ως προς το πνεύμα συστηματικής αντιθέσεως του προσφεύγοντος (δευτερο σκέλος).

Ο προσφεύγων, εξάλλου, αμφισβητεί το αληθές των περιστατικών, στα οποία αναφέρθηκε ο δευτεροβάθμιος κριτής, χωρίς να τα διευκρινίσει. Ο προσφεύγων θεωρεί ότι λαμβάνοντας υπόψη το συστηματικό χαρακτήρα της συμπεριφοράς που του προσάπτει, ο δευτεροβάθμιος κριτής όφειλε να αναφέρει τα περιστατικά που χρησιμοποίησε ως βάση της αξιολογήσεώς του (τρίτο σκέλος).

Ο προσφεύγων τονίζει ότι το Δικαστήριο, χωρίς να υποκαθιστά την αρμόδια για τις κρίσεις αρχή στην αξιολογήσή της έχει παγίως δεχτεί ότι είναι αρμόδιο να ελέγχει την ακρίβεια των περιστατικών, στα οποία στηρίζονται οι εκτιμήσεις του κριτή.

Με το ίδιο πνεύμα ο προσφεύγων ζητεί από το Δικαστήριο να ελέγξει με μάρτυρες (κατάθεση των ανωτέρων του, των ομοιοβάθμων του και των υφισταμένων του στις δύο υπηρεσίες, στις οποίες έχει υπηρετήσει την ακρίβεια των ισχυρισμών του κριτή και του δευτεροβάθμιου κριτή.

Κατά την *Επιτροπή*, από τη διατύπωση της εκθέσεως κρίσεως δεν συνάγεται καμιά άγνοια, εκ μέρους της, των περιστατικών που αναφέρονται στη συμπεριφορά, την ικανότητα και την απόδοση του ενδιαφερομένου. Κατά την άποψη της καθής, καίτοι η ύπαρξη των δημοσιεύσεων που έκανε ο προσφεύγων σε συνεργασία με άλλους συναδέλφους του μαρτυρεί την ικανότητά του για ορισμένη μορφή κοινής εργασίας, δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη παρόμοιο πνεύμα συνεργασίας στις σχέσεις του με τους συναδέλφους του στο Κέντρο.

Η καθής υπογραμμίζει ότι δεν έχει προσάψει στον προσφεύγοντα ότι στερείται κάθε πνεύματος συνεργασίας, αλλά θεωρεί απλώς ότι με μεγαλύτερο πνεύμα συνεργασίας ο προσφεύγων θα μπορούσε να αξιοποιήσει καλύτερα τις γνώσεις του. Συνεπώς, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν είναι ορθός ο ισχυρισμός ότι υπάρχει πραγματική πλάνη ή αντίφαση μεταξύ των περιστάσεων της υποθέσεως και της διατύπωσης της γενικής εκτιμήσεως.

Όσον αφορά την αναλυτική εκτίμηση που αναφέρεται στη συμπεριφορά του προσφεύγοντος, η αρμόδια για τις κρίσεις αρχή προέβη στο χαρακτηρισμό «προσήκουσα», ενώ η προηγούμενη έκθεση περιέχει στην ίδια στήλη το χαρακτηρισμό «ανώτερη της προσήκουσας», λόγω επαναλήψεως επεισοδίων, τα οποία μαρτυρούν ένα κάποιο πνεύμα αμφισβητήσεως εκ μέρους του προσφεύγοντος. Η Επιτροπή υπογραμμίζει, σχετικώς, ότι ο προσφεύγων προέβη σε ανακοινώσεις ή επιχειρήσε να προεί σε ανακοινώσεις σχετικά με ορισμένα προγράμματα μελετών του Κέντρου, παρ' όλη την αρνητική γνώμη του διευθυντή του Bishop, ή του προϊσταμένου προγράμματος των εγκαταστάσεων της Ispra, Bresesti. Έτσι, παραδείγματος χάρι, ο προσφεύγων εξακολούθησε να επεξεργάζεται μια ανακοίνωση για τα ραδιενεργά κατάλοιπα για περισσότερο από ένα έτος μετά την απόφαση του Συμβουλίου, με την οποία κατάργησε, τις ερευνητικές εργασίες στον τομέα αυτό, μολοντί κλήθηκε από τον Bresesti να πάψει να ασχολείται με αυτό. Ο τελευταίος υλοχρεώθηκε να απαγορεύσει την ανακοίνωση. Παρ' όλο το επεισόδιο, ο προσφεύγων προέβη σε μια άλλη ανακοίνωση χωρίς να ζητήσει την άδεια των ιεραρχικώς ανωτέρων του.

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι κατά τη νομολογία που καθιερώθηκε κυρίως με την απόφαση της 12ης Μαΐου 1977, Macevicius κατά Κοινοβουλίου (υπόθεση 31/76, Rec. 1977, σ. 883, ιδίως σκέψη 8), την απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1976, Küster κατά Κοινοβουλίου (υπόθεση 122/75, Rec. 1976,

σ. 1685, ιδίως σκέψη 9), την απόφαση της 17ης Μαρτίου 1971, *Marcato* κατά Επιτροπής (υπόθεση 29/70, Rec. 1971, σ. 243, ιδίως σκέψη 7), την απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 1963, *Leroy* κατά Επιτροπής (συνεκδικασθείσες υποθέσεις 35/62 και 16/63, Rec. 1963, σ. 399, ιδίως σσ. 419-420) το Δικαστήριο αρνείται να υποκαταστήσει τον κριτή στην εκτίμησή του, πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για πολύ σύνθετες αξιολογικές κρίσεις. Το Δικαστήριο ελέγχει μόνο την αναρμοδιότητα, τις ουσιαστικές και τυπικές πλημμέλειες, την κατάχρηση εξουσίας, την πλάνη ή την προφανή αντίφαση.

Επί του δευτέρου λόγου

Ο δεύτερος λόγος στηρίζεται στην αντίφαση μεταξύ του βαθμού της εκθέσεως κρίσεως ως προς τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος που κρίθηκε «προσήκουσα» και της γενικής εκτίμησεως του κριτή, αφενός, αφετέρου δε, της αιτιολογίας που έδωσε ο δευτεροβάθμιος κριτής.

Ο *προσφεύγων* παρατηρεί ότι αν οι μομφές που αναφέρονται στην «έλλειψη πνεύματος συνεργασίας» ή στο «πνεύμα συστηματικής αντιθέσεως» ήταν δικαιολογημένες, ο βαθμός της εκθέσεως κρίσεως ως προς τη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου θα είχε κατ' ανάγκη επηρεαστεί.

Ο προσφεύγων παρατηρεί ότι η Επιτροπή Ίσης Εκπροσώπησης για τις εκθέσεις κρίσεως λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορά, όσον αφορά τη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου, μεταξύ της παρούσας εκθέσεως κρίσεως και της προηγούμενης εκθέσεως που καλύπτει την περίοδο 1973-1975, είχε καλέσει το δευτεροβάθμιο κριτή να διατυπώσει τις αναγκαίες αιτιολογίες.

Ο προσφεύγων θεωρεί ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής αναφέροντας ότι ο ενδιαφερό-

μενος αμφισβητούσε συστηματικά τις αποφάσεις των ανωτέρων του δεν προέβη στην απαιτούμενη αιτιολογία, αλλά διατύπωσε μια νέα εκτίμηση, η οποία έπρεπε λογικά να οδηγήσει στην απόλυση του βαθμού «προσήκουσα» για τη στήλη «συμπεριφορά στην υπηρεσία».

Η *Επιτροπή* εκθέτει ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής θέλησε να υπογραμμίσει ότι η συστηματική αμφισβήτηση δεν επέτρεψε στον ενδιαφερόμενο να λάβει το βαθμό «ανώτερη της προσήκουσας», για την οποία είχε δείξει προηγουμένως ότι άξιζε. Μόνο αν η αμφισβήτηση αυτή είχε καταστήσει αδύνατη οποιαδήποτε μορφή συνεργασίας όχι μόνο με τους ιεραρχικά ανωτέρους του αλλά και με τους συναδέλφους του εντός της υπηρεσίας ή μόνο σε περίπτωση αρνήσεως να υπακούσει στις οδηγίες που είχε λάβει, η συμπεριφορά του θα έπρεπε να χαρακτηριστεί «κατώτερη της προσήκουσας», και μάλιστα, κατά τις περιστάσεις, να κινηθούν εναντίον του άλλες διαδικασίες.

Κατά την Επιτροπή, ο προσφεύγων δεν έχει προσκομίσει κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι η καθής έχει υπερβεί το περιθώριό της εκτίμησεως.

Επί του τρίτου λόγου

Ο τρίτος λόγος στηρίζεται στον αμφίβολο χαρακτήρα της αιτιολογίας, στην οποία προέβη ο δευτεροβάθμιος κριτής, κατά το μέτρο που δεν διαφαίνεται σαφώς αν η αιτιολογία αναφέρεται στη συμπεριφορά ή στην εργασία του ενδιαφερομένου.

Κατά τον *προσφεύγοντα*, όλα οδηγούν στη σκέψη ότι οι βαθμοί της εκθέσεως κρίσεως προκύπτουν από τη διοικητική του κατάσταση, ακριβέστερα από ορισμένες διαφορές που τον είχαν φέρει σε αντίθεση με τη διοίκηση κατόπιν της αρνήσεώς της

στην αίτηση προαγωγής του. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η διαφορά αυτή έδωσε αφορμή για την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 12ης Οκτωβρίου 1978 (Rec. 1978, σ. 1855). Ο προσφεύγων θεωρεί ότι ο υπάλληλος δικαιούται να αμφισβητεί τις αποφάσεις των ιεραρχικών ανωτέρων του και ότι οι αμφισβητήσεις αυτού του είδους δεν είναι κανείς να έχουν επιπτώσεις στην υπηρεσία· επομένως, δεν έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της αξιολογήσεως της συμπεριφοράς στην υπηρεσία.

Η *Επιτροπή* σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν προσφέρεται να αποδείξει ποια είναι, μεταξύ των στοιχείων της διοικητικής του καταστάσεως, εκείνα που οδήγησαν τους κριτές να προβούν στις επίδικες εκτιμήσεις.

Κατά την καθής, είναι σαφές ότι η αιτιολογία του δευτεροβάθμιου κριτή αναφέρεται στη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου και όχι στην απόδοσή του, την ικανότητά του ή τη διοικητική του κατάσταση.

Επί του τέταρτου λόγου

Ο τέταρτος λόγος στηρίζεται στη μη τήρηση των κανόνων που ορίζονται με τον Οδηγό για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσης.

Κατά τον *προσφεύγοντα*, από τον Οδηγό αυτό προκύπτει ότι μόνο οι εκτιμήσεις που αναφέρονται σε επίπεδο υψηλότερο ή χαμηλότερο του κανονικού χρειάζονται αιτιολόγηση. Ο προσφεύγων θεωρεί, επομένως, ότι δεν επιτρεπόταν στο δευτεροβάθμιο κριτή να αιτιολογήσει την εκτίμηση σχετικά με τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος, η οποία κρίθηκε ως προσήκουσα.

Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, μολονότι η εν λόγω αιτιολογία δόθηκε ως απάντηση στην ευχή που εξέφρασε η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως πρέπει να προσδιοριστεί η χρονολογία, κατά την οποία η ευχή αυτή γνωστοποιήθηκε στο δευτεροβάθμιο κριτή,

προκειμένου να εκτιμήσει τη συμφωνία της με τον ανωτέρω Οδηγό, όπως ίσχυε τότε.

Κατά την *Επιτροπή*, η διάταξη του Οδηγού (1973, σ. 39, παράρτημα VII του υπομνήματος αντικρούσεως), προβλέποντας ότι οι εκτιμήσεις «κατώτερες ή ανώτερες του προσήκοντος» πρέπει υποχρεωτικά να συνοδεύονται από παρατηρήσεις, δεν απαγορεύει καθόλου την αιτιολογία των κανονικών εκτιμήσεων, αφού οι αιτιολογίες αυτές μπορούν να συμβάλλουν στη διαφάνεια της εκθέσεως κρίσεως και να δίνουν έτσι μεγαλύτερες εγγυήσεις στους κρινόμενους υπαλλήλους.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι εν λόγω παρατηρήσεις έγιναν για να δοθεί απάντηση στην ευχή της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως, στην οποία προσέφυγε ο ίδιος ο προσφεύγων.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σύμφωνα με την κοινώς παραδεδεγμένη πρακτική, οι συνθήκες εκτιμήσεως αιτιολογούνται, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως, όταν η προηγούμενη έκθεση κρίσεως περιείχε εκτίμηση «ανώτερη της προσήκουσας». Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως διατύπωσε αυτή την άποψη με τη γνώμη της της 15ης Ιουλίου 1980.

Επί του πέμπτου λόγου

Ο πέμπτος λόγος στηρίζεται στο γεγονός ότι, αντίθετα από τις επιταγές του Οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσεως, η έκθεση κρίσεως και η εκτίμηση του δευτεροβάθμιου κριτή δεν έγιναν στη μητρική ή κύρια γλώσσα του προσφεύγοντος.

Κατά τον *προσφεύγοντα*, θα ήταν ευκαταίο, η έκθεση βαθμολογίας να είχε συνταχθεί στα γερμανικά, τη μητρική του γλώσσα, ή στα αγγλικά, γλώσσα που χρησιμοποιεί ο ενδιαφερόμενος και ο κριτής. Όμως, η έκθεση αυτή συντάχθηκε στα γαλλικά.

Η *Επιτροπή* υπογραμμίζει ότι κατά τον ανωτέρω Οδηγό (σ. 41) «το χρησιμοποιούμενο έντυπο πρέπει να αντιστοιχεί στη μητρική ή στην κύρια γλώσσα του κρινό-

μενου υπαλλήλου. Πάντως, οι κριτές μπορούν να εκφράζονται στην επίσημη γλώσσα της εκλογής τους. Αν η γλώσσα που έχει επιλεγεί από τον κριτή είναι διαφορετική από τη μητρική ή την κύρια γλώσσα του κρινόμενου υπαλλήλου, οι εκτιμήσεις μεταφράζονται κατόπιν αιτήσεως».

Κατά την Επιτροπή, ο πέμπτος αυτός λόγος είναι αβάσιμος κατά το μέτρο που ο προσφεύγων δεν έκανε χρήση της ευχέρειας, την οποία του παρέιχε ο ανωτέρω Οδηγός για να ζητήσει τη μετάφραση των αξιολογήσεων που διατύπωσαν οι κριτές στην επίδικη έκθεση, η οποία συντάχθηκε σε έντυπο γερμανικής γλώσσας.

Η Επιτροπή σημειώνει, εξάλλου, ότι η προσφυγή που ασκήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου είναι συνταγμένη στα γαλλικά.

Επί του έκτου λόγου

Ο έκτος λόγος στηρίζεται στην καθυστέρηση που σημειώθηκε στην κατάρτιση της εκθέσεως κρίσεως στην οριστική της μορφή και τη ζημία που προέκυψε για τον ενδιαφερόμενο από την καθυστέρηση αυτή.

Ο *προσφεύγων* παρατηρεί ότι η έκθεση κρίσεως για την περίοδο 1975-1977, η οποία έπρεπε να συνταχθεί το αργότερο στο τέλος του 1977, δεν υπογράφηκε από τον κριτή παρά μόνο στις 29 Δεκεμβρίου 1979. Η καθυστέρηση αυτή έγινε ακόμη μεγαλύτερη από το ότι μετά τη γνώμη της Επιτροπής Ίσης Εκπροσώπησης της 15ης Ιουλίου 1980, δεν εκδόθηκε απόφαση, όπως ορίζει ο ανωτέρω Οδηγός, εντός οκτώ ημερών, στις 22 Οκτωβρίου 1980.

Κατά τον προσφεύγοντα, η βραδύτητα των υπηρεσιών της Ispra στον τομέα των εκθέσεων κρίσεως είναι παγκοίως γνωστή. Αρκεί, για να μην υπάρχει, σχετικώς, αμφιβολία, η αναφορά στη νομολογία του

Δικαστηρίου. Ο προσφεύγων διευκρινίζει ότι, όσον αφορά αυτόν τον ίδιο, η έκθεση κρίσεως για την περίοδο 1969-1971 του κοινοποιήθηκε μόλις στις 7 Ιανουαρίου 1975.

Ο προσφεύγων, ο οποίος αναφέρεται στην απόφαση της 5ης Ιουνίου 1980, Oberthür κατά Επιτροπής (υπόθεση 24/79, Rec. 1980, σ. 1743), θεωρεί ότι η καθυστερημένη σύνταξη της επίδικης εκθέσεως του προξένησε υλική ζημία και ηθική βλάβη κατά το μέτρο που η κατάσταση του ατομικού του φακέλου, ελλιπής και, επομένως, αντικανονική, μείωσε τις πιθανότητες προαγωγής του.

Κατά τον προσφεύγοντα, τα προσόντα των υπαλλήλων που μπορούν να προαχθούν εξετάζονται βάσει των εκθέσεων κρίσεως. Από την απόφαση της 14ης Ιουλίου 1977, Geist κατά Επιτροπής (υπόθεση 61/76, Rec. 1977, σ. 1419), προκύπτει ότι η έγκαιρη κατάρτιση της εκθέσεως κρίσεως αποτελεί εγγύηση για την κανονική εξέλιξη της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου.

Ο προσφεύγων ζητεί αποκατάσταση της υλικής ζημίας και της ηθικής βλάβης που υπέστη, την οποία αποτιμά με το δικόγραφο της προσφυγής του σε 500 000 δελτικά φράγκα (BFR). Στην αλάντησή του ο προσφεύγων, αφού διευκρίνισε ότι για την αποτίμηση της ζημίας είχε λάβει υπόψη το γεγονός ότι οι υπηρεσίες της Ispra εξακολουθούσαν να καθυστερούν τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως, παρ' όλες τις αποφάσεις που είχαν εκδοθεί σχετικά, αναφέρει ότι επαφίεται στο Δικαστήριο για την αποτίμηση της ζημίας.

Η *Επιτροπή*, μολονότι εκφράζει τη λύπη της για το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε για τη σύνταξη της επίδικης εκθέσεως, σημειώνει ότι ο ανωτέρω Οδηγός, όπως ισχύει, δεν προβλέπει καμία ρητή προδεσμία, εντός της οποίας πρέπει να γίνονται οι εκθέσεις. Εν προκειμένω, η καθυστέρηση οφείλεται στις μεταβολές που επήλθαν στο τμήμα, όπου υπηρετούσε ο

προσφεύγων και στη δική του υπηρεσιακή μεταβολή, η οποία κατέστησε αναγκαίες πολλές διαβουλεύσεις με τους ανωτέρους ή πρώην ανωτέρους του Dieterich.

Κατά την Επιτροπή, η προβαλλόμενη υλική ζημία στερείται ερείσματος. Εφόσον δεν είχε αμφισβητήσει εγκαίρως καμιά απόφαση περί προαγωγής που ελήφθη κατά την περίοδο αναφοράς, κατά την οποία έπρεπε να είχε καταρτιστεί η έκθεση κρίσεως, ο προσφεύγων δεν μπορεί σήμερα να ισχυρίζεται ότι έχουν μειωθεί οι πιθανότητες προαγωγής του.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η καθυστερημένη κατάρτιση της εκθέσεως κρίσεως δεν μπορεί να έχει επίπτωση στις αποφάσεις περί προαγωγής.

Κατά την Επιτροπή, οι αξιολογήσεις που έγιναν για τις ίδιες περιόδους, για τους υπαλλήλους, οι οποίοι προάχθηκαν, δεν ήταν συνολικά κατώτερες από εκείνες που περιέχονται στην έκθεση του προσφεύγοντος.

Η Επιτροπή τονίζει ότι μολοντί το αίτημα αποζημίωσης συνδέεται με την προσφυγή ακυρώσεως, στην πραγματικότητα υπάγεται στη διαδικασία της αγωγής αποζημίωσης.

Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι χρηματικές αξιώσεις του προσφεύγοντος είναι υπερβολικές και, για το λόγο αυτόν, απαράδεκτες.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι σε μια υπόθεση κάπως παρόμοια με την παρούσα, τουλάχιστον όσον αφορά τον έκτο λόγο, το Δικαστήριο επεδίκασε στον ενδιαφερόμενο το ποσό των 10 000 BFR προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης (απόφαση 61/76, Geist κατά Επιτροπής, Rec. 1977, σ. 1419), την οποία υπέστη, λόγω της μη έγκαιρης καταρτίσεως της εκθέσεως κρίσεως.

Επί του εδόμου λόγου που προβλήθηκε με το υπόμνημα απαντήσεως

Ο έβδομος λόγος στηρίζεται στο ότι η απάντηση της Επιτροπής (η οποία δόθηκε στις 11 Αυγούστου 1981, δηλαδή μετά την

άσκηση της παρούσας προσφυγής) στην ένσταση που είχε υποβάλει ο προσφεύγων την 1η Δεκεμβρίου 1980, δεν δόθηκε εγκαίρως ούτε προηγήθηκε διαβούλευση της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως, κατά παράβαση των επιταγών του Οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσεως.

Ο *προσφεύγων* υπογραμμίζει ότι κατά τον ανωτέρω Οδηγό (στη σελίδα 187, όπως ίσχυε το 1971) «από της κοινοποίησης αρνητικής γνώμης της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως (βλέπε σημείο C. 3. α) ή από της λήψεως της τελικής αποφάσεως του δευτεροβάθμιου κριτή (βλέπε σημείο C. 3. β), οι υπάλληλοι έχουν την ευχέρεια ασκήσεως ενστάσεως δυνάμει του άρθρου 90 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως διατυπώνει γνώμη επί της ενστάσεως αυτής. Εναπόκειται, εν συνεχεία, στην Επιτροπή — ως αρμόδια για τους διορισμούς αρχή — να αποφανθεί επί της ενστάσεως που ασκήθηκε».

Κατά τον προσφεύγοντα, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η Επιτροπή υποχρεούται να αποφανθεί εγκαίρως αφού ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως.

Ο προσφεύγων τονίζει ότι, κατά το έγγραφο που επισυνάπτεται στο παράρτημα VI του υπομνήματος αντικρούσεως, η Επιτροπή δεν τήρησε τις διατάξεις αυτές.

Η *Επιτροπή* διευκρινίζει ότι η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως δεν διατύπωσε εκ νέου γνώμη, δεδομένου ότι η γνώμη της, της 15ης Ιουλίου 1980, ελήφθη υπόψη στην εκτίμηση, στην οποία προέβη ο δευτεροβάθμιος κριτής στις 12 Οκτωβρίου 1980.

Κατά την Επιτροπή, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ο ανωτέρω Οδηγός (σ. 142, που επισυνάπτεται στο υπόμνημα ανταπαντήσεως) καθιερώνει, όσον αφορά τη γνώμη της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως, την αρχή της αιτήσεως θεραπείας, πράγμα που περιορίζει το δεσμευτικό χαρακτήρα των διατάξεων του ίδιου Οδηγού, τις οποίες αναφέρει ο προσφεύγων.

Επί του ογδόου λόγου που προβλήθηκε με το υπόμνημα απαντήσεως

Ο ογδόος λόγος στηρίζεται στο ότι η απάντηση της Επιτροπής στην ένσταση του προσφεύγοντος είναι άκυρη.

Ο *προσφεύγων* προβάλλει την ακυρότητα της απαντήσεως της Επιτροπής βάσει των σκέψεων που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο των πέντε λόγων, οι οποίοι αναπτύχθηκαν με το δικόγραφο της προσφυγής.

Η *Επιτροπή* αναφέρει ότι, χωρίς να υιοθετεί τις θεωρητικές σκέψεις, στις οποίες φαίνεται να αναφέρεται ο λόγος αυτός, παραπέμπει εφόσον χρειάζεται, στις απόψεις που ανέπτυξε ενώπιον του Δικαστηρίου προς αντίκρουση των πέντε πρώτων λόγων του προσφεύγοντος.

Επί του επικουρικού αιτήματος

Επικουρικά, ο *προσφεύγων* ζητεί να αποδειχθεί με μάρτυρες ότι, αφενός, «εργαζόταν σε ατμόσφαιρα με το προσήκον πνεύμα συνεργασίας από κάθε άποψη», αφετέρου δε, δεν είχε συστηματικά αντιταχθεί στους ανωτέρους του.

Η *καθής* θεωρεί ότι κατά το μέτρο που το αίτημα αυτό αποδέλπει στην απόδειξη των

περιστατικών, στα οποία βασίζεται το κύριο αίτημα, το εν λόγω αίτημα δεν είναι επικουρικό αλλά συναφές με τα αιτήματα της προσφυγής.

Η *καθής* υπογραμμίζει, εξάλλου, ότι το ίδιο το αντικείμενο της αιτούμενης αποδείξεως είναι αντίθετο προς την εξουσία εκτιμήσεως του κριτή που συντάσσει την έκθεση κρίσεως βάσει μιας αξιολογικής εκτιμήσεως, εκ φύσεως υποκειμενικής.

Κατά την Επιτροπή, ο προσφεύγων δεν έχει συμφέρον να προβάλει παρόμοιο αίτημα. Αν η προσφυγή του γίνει δεκτή, το αίτημα αυτό είναι χωρίς αντικείμενο. Στην αντίθετη περίπτωση, η απόρριψη του κύριου αιτήματος συμπαρασύρει και το επικουρικό αίτημα.

IV — Προφορική διαδικασία

Ο *Kuno Ditterich*, εκπροσωπούμενος από τον *Slusny*, δικηγόρο, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον *H. van Lier*, αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 3ης Φεβρουαρίου 1983.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1983.

Σκεπτικό

¹ Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Ιουλίου 1981, ο *Kuno Ditterich*, υπάλληλος του επιστημονικού προσωπικού με βαθμό A 5/8 στο Κρινό Κέντρο Ερευνών (εφεξής Κέντρο) της Ισρα, άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί:

1. Την ακύρωση της εκθέσεως κρίσεως της 20ής Δεκεμβρίου 1979, η οποία αφορά τον προσφεύγοντα για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 1975 μέχρι

την 30ή Ιουνίου 1977 και της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου κριτή, της 22ας Οκτωβρίου 1980, με την οποία προσέλαβε την τελική της διατύπωση η έκθεση αυτή. Με το υπόμνημά του απαντήσεως ο προσφεύγων επεκτείνει τα αιτήματά του, όπως είχε επιφυλαχθεί με το δικόγραφο της προσφυγής, στην ακύρωση της ρητής αποφάσεως της 11ης Αυγούστου 1981, με την οποία η Επιτροπή απέρριψε, μετά την άσκηση της παρούσας προσφυγής, την ένστασή του της 1ης Δεκεμβρίου 1980.

2. Να υποχρεωθεί η Επιτροπή να του καταβάλει το ποσό των 500 000 βελγικών φράγκων (BFR) ως αποζημίωση, προς αποκατάσταση της υλικής ζημίας και της ηθικής βλάβης που υπέστη λόγω της εκθέσεως αυτής. Με το υπόμνημά του, ο προσφεύγων αναφέρει, πάντως, ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου ως προς το ύψος της αποζημιώσεως που δικαιούται.
  3. Επικουρικώς, ο προσφεύγων ζητεί να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προσκομίσει ολόκληρο το φάκελο που αναφέρεται στην επίδικη έκθεση και να αποδείχθουν με μάρτυρες οι αξιολογήσεις που περιέχονται στην εν λόγω έκθεση.
- 2 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων είχε τοποθετηθεί στη διεύθυνση Γ, τμήμα χημείας, του Κέντρου της Ispra, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1977, ημερομηνία κατά την οποία τοποθετήθηκε στη διεύθυνση Α.
  - 3 Την έκθεση βαθμολογίας του Ditterich για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 1975 μέχρι την 30ή Ιουνίου 1977 συνέταξε στις 20 Δεκεμβρίου 1979 ο Bishop, προϊστάμενος της διευθύνσεως Γ του Κέντρου, αφού συμβουλευτήκε τους προϊσταμένους των υπηρεσιών, στις οποίες υπηρέτησε ο Ditterich.
  - 4 Η έκθεση αυτή περιέχει μια γενική κρίση, στην οποία γίνεται υπαινιγμός για κάποια έλλειψη πνεύματος συνεργασίας εκ μέρους του Ditterich, παρόλο που έχει τους χαρακτηρισμούς «ανώτερη της προσήκουσας» στις στήλες «ικανότητα» και «απόδοση» και το χαρακτηρισμό «προσήκουσα» στη στήλη «συμπεριφορά στην υπηρεσία».
  - 5 Ο Ditterich, κάνοντας χρήση της ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 43, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων να επισυνάπτει τις παρατηρήσεις του στην έκθεση κρίσεως, ζήτησε την άρση της σχετικής εγγραφής του κριτή, η οποία αναφερόταν στην έλλειψη πνεύματος συνεργασίας και ζήτησε την παρέμβαση του δευτεροβάθμιου κριτή Mas, αναπληρωτή γενικού διευθυντή του Κέντρου και διευθυντή των εγκαταστάσεων της Ispra, ο οποίος, εντούτοις, επικύρωσε την έκθεση κρίσεως στις 26 Μαρτίου 1980.
  - 6 Κατόπιν αυτού ο Ditterich προσέφυγε στις 31 Μαρτίου 1980 ενώπιον της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσεως, η οποία διατύπωσε τη

γνώμη της στις 15 Ιουλίου 1980. Αφού διαπίστωσε ότι στη στήλη «συμπεριφορά στην υπηρεσία» είχε τεθεί ο χαρακτηρισμός «προσήκουσα» ενώ με την προηγούμενη έκθεση κρίσεως που κάλυπτε την περίοδο 1973-1975 η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου είχε κριθεί «ανώτερη της προσηκούσας», η Επιτροπή Ίσης Εκπροσώπησης κάλεσε το δευτεροβάθμιο κριτή Mas να αιτιολογήσει την κρίση ως προς τη συμπεριφορά του ενδιαφερομένου.

7 Ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση αυτή, ο δευτεροβάθμιος κριτής Mas μετέβαλε στις 22 Οκτωβρίου 1980 την έκθεση κρίσεως, διευκρινίζοντας ότι η αμφισβητούμενη κρίση οφειλόταν στο γεγονός ότι, κατά την περίοδο αναφοράς, ο Ditterich είχε «αυστηματικά αμφισβητήσει όλες τις αποφάσεις των ιεραρχικά ανωτέρων του, οι οποίες τον αφορούσαν».

8 Με υπόμνημα της 1ης Δεκεμβρίου 1980, ο Ditterich υπέβαλε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων κατά της αποφάσεως της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής της 22ας Οκτωβρίου 1980, με την οποία προσέλαβε την τελική της διατύπωση η έκθεση κρίσεως. Επειδή η διοίκηση τήρησε σιγή επί της ενστάσεως αυτής περισσότερο από τέσσερις μήνες, ο Ditterich άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί των αιτημάτων που αποβλέπουν στην ακύρωση της εκθέσεως κρίσεως

9 Ο προσφεύγων, με τις γραπτές παρατηρήσεις του, προβάλλει ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής δεν μπορούσε να αιτιολογήσει την κρίση ως προς τη συμπεριφορά στην υπηρεσία, εφόσον η συμπεριφορά αυτή είχε κριθεί «προσήκουσα», καθώς και το ότι η έκθεση κρίσεως δεν είχε συνταχθεί στη μητρική του γλώσσα. Οι δύο αυτοί λόγοι εγκαταλείφθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Επομένως, η εξέτασή τους παρέλκει.

10 Κατά τον προσφεύγοντα, η γενική εκτίμηση, στην οποία γίνεται λόγος για έλλειψη πνεύματος συνεργασίας, βασίζεται σε ανακριθή περιστατικά, είναι δε αντιφατική. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων δημοσίευσε, κατά την περίοδο αναφοράς, ορισμένες μελέτες σε συνεργασία με άλλους συναδέλφους είναι αντίθετο, αφενός, προς τη γενική εκτίμηση, αφετέρου, προς τη σχετική εγγραφή του δευτεροβάθμιου κριτή ως προς το πνεύμα συστηματικής αντιθέσεως του προσφεύγοντος.

11 Επιπλέον, ο προσφεύγων προβάλλει ότι εάν οι εκτιμήσεις του κριτή και του δευτεροβάθμιου κριτή ήταν δικαιολογημένες, ο χαρακτηρισμός ως προς τη συμπεριφορά στην υπηρεσία έπρεπε να είναι «κατώτερη της προσηκούσας», πράγμα

που δεν συμβαίνει. Η έκθεση κρίσεως περιέχει, έτσι, εκτιμήσεις και χαρακτηρισμούς αντιφατικούς.

- 12 Τέλος, ο προσφεύγων προβάλλει ότι οι εκτιμήσεις αυτές, στην πραγματικότητα, εξηγούνται όχι από την ικανότητα, την απόδοση ή τη συμπεριφορά στην υπηρεσία, αλλά από τη διαφορά που γεννήθηκε μεταξύ του προσφεύγοντος και της διοικήσεως, μετά την άρνηση στην αίτηση προαγωγής, διαφορά που επιλύθηκε από το Δικαστήριο με απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1978 (υπόθεση 86/77, Rec. σ. 1855).
- 13 Κατά πάγια νομολογία, οι εκθέσεις κρίσεως περιέχουν εκτιμήσεις που υπόκεινται στο δικαστικό έλεγχο μόνο για τυπικές πλημμέλειες, προφανή πραγματική πλάνη ή κατάχρηση της εξουσίας κρίσεως εκ μέρους των προσώπων, στα οποία έχει ανατεθεί η σύνταξη των εγγράφων αυτών.
- 14 Όσον αφορά τις αντιφάσεις που προβάλλει ο προσφεύγων, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι η δημοσίευση μελετών σε συνεργασία με ορισμένους συναδέλφους, μολονότι μαρτυρεί την ικανότητα του προσφεύγοντος για ορισμένη μορφή εργασίας από κοινού, δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη το ίδιο πνεύμα συνεργασίας στο σύνολο των υπηρεσιακών σχέσεων. Η εκτίμηση, επομένως, του πρώτου κριτή δεν είναι αντιφατική. Δεύτερον, πρέπει να σημειωθεί ότι ο ενδιαφερόμενος δεν αμφισβητεί ότι, παρά τις εντολές που είχε λάβει, εξακολούθησε τις ερευνητικές του εργασίες σε προγράμματα που το Συμβούλιο είχε καταργήσει. Η στάση αυτή δικαιολογεί το χαρακτηρισμό του δευτεροβάθμιου κριτή που έκρινε «συμπεριφορά στην υπηρεσία» κατώτερη από εκείνη που είχε κριθεί στην προηγούμενη έκθεση κρίσεως. Επομένως, δεν υφίσταται αντίφαση μεταξύ της εκτίμησης του δευτεροβάθμιου κριτή και του χαρακτηρισμού ως προς τη «συμπεριφορά στην υπηρεσία».
- 15 Κατά τα λοιπά, πρέπει να σημειωθεί ότι οι επικρίσεις του προσφεύγοντος δεν αφορούν ούτε προφανή πραγματική πλάνη που μπορεί να εξακριβωθεί αντικειμενικά ούτε εκτιμήσεις ή κρίσεις που μπορούν να ελεγχθούν αντικειμενικά, αλλά αφορούν αξιολογικές κρίσεις, την ορθότητα των οποίων, από την ίδια τη φύση τους και το αντικείμενό τους, το Δικαστήριο δεν μπορεί να ελέγξει.
- 16 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, οι αιτιάσεις που διατυπώνει ο προσφεύγων πρέπει να απορριφθούν, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί η ακρίβεια των δυσμενών κρίσεων που περιέχονται στην έκθεση κρίσεως, ούτε να υποχρεωθεί η Επιτροπή να προσκομίσει ολόκληρο το φάκελο που αφορά την επίδικη έκθεση κρίσεως ούτε να αποδειχθούν με μάρτυρες οι κρίσεις, οι οποίες περιλαμβάνονται στην εν λόγω έκθεση, όπως ζητεί επικουρικός ο προσφεύγων.

Επί των αιτημάτων που αποβλέπουν στην ακύρωση της ρητής απορριπτικής αποφάσεως της ενστάσεως

- 17 Ο προσφεύγων ζητεί, επιπλέον, την ακύρωση της ρητής απορριπτικής αποφάσεως της ενστάσεως που άσκησε την 1η Δεκεμβρίου 1980, δυνάμει του άρθρου 90, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Η απορριπτική αυτή απόφαση είναι πλημμελής, λόγω εσφαλμένης εφαρμογής των διατάξεων του Οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκδόσεων κρίσεως (εφεξής Οδηγός) που εφαρμοζόταν στις περιόδους βαθμολογίας 1969 μέχρι 1977.
- 18 Κατά τη γενική παρατήρηση που περιέχεται στη σελίδα 187 του Οδηγού 1971 «από της κοινοποίησεως της αρνητικής γνώμης της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως (βλέπε σημείο C. 3. α) ή από της λήψεως της τελικής αποφάσεως του δευτεροβάθμιου κριτή (βλέπε σημείο C 3. 6), οι υπάλληλοι έχουν την ευχέρεια ασκήσεως ενστάσεως δυνάμει του άρθρου 90 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως διατυπώνει γνώμη επί της ενστάσεως αυτής. Εναπόκειται, εν συνεχεία, στην Επιτροπή — ως αρμόδια για τους διορισμούς αρχή — να αποφανθεί επί της ενστάσεως που ασκήθηκε».
- 19 Καίτοι, πράγματι, φαίνεται ότι η ένσταση του Ditterich κατά της αποφάσεως, με την οποία προσέλαβε την τελική της διατύπωση η έκθεση κρίσεως, δεν υποβλήθηκε κατά παράβαση των προαναφερόμενων οδηγιών στην Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως, το γεγονός αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί, εν προκειμένω, ως παράβαση ουσιώδους τύπου. Πράγματι, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή Ίσης Εκπροσωπήσεως είχε ήδη κληθεί να κρίνει επί της περιπτώσεως του Ditterich και ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής είχε συμπληρώσει την έκθεση κρίσεως, για να συμμορφωθεί με τη γνώμη της επιτροπής αυτής.
- 20 Οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν με το υπόμνημα απαντήσεως πρέπει, επομένως, να απορριφθούν.

Επί των αιτημάτων που αποβλέπουν στην επιδίκαση αποζημιώσεως

- 21 Ο προσφεύγων προβάλλει ότι η επίδικη έκθεση πίσεως, η οποία καλύπτει την περίοδο 1975-1977 και η οποία έπρεπε να είχε συνταχθεί το αργότερο μέχρι το τέλος του 1977, υπογράφηκε από τον κριτή μόλις στις 29 Δεκεμβρίου 1979. Η καθυστέρηση αυτή επαυξήθηκε ακόμη από το γεγονός ότι η γνώμη της Επιτροπής Ίσης Εκπροσωπήσεως της 15ης Ιουλίου 1980 δεν ελήφθη υπόψη παρά μόνο στις 22 Οκτωβρίου 1980, κατά παράβαση των διατάξεων του Οδηγού.

- 22 Το πταίσμα αυτό περί την υπηρεσία είναι πρόσφορο για να δικαιολογηθεί η αποκατάσταση της υλικής ζημίας και ηθικής βλάβης που προκλήθηκε.
- 23 Το άρθρο 43 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως επιβάλλει τη σύνταξη τουλάχιστον ανά διετία εκθέσεως κρίσεως ως προς την ικανότητα, την απόδοση και τη συμπεριφορά στην υπηρεσία κάθε υπαλλήλου.
- 24 Η έκθεση αυτή πρέπει να συντάσσεται υποχρεωτικά για λόγους χρηστής διοικήσεως και ορθολογικής οργανώσεως των υπηρεσιών της Κοινότητας και για να διαφυλάσσονται τα συμφέροντα των υπαλλήλων. Συνιστά απαραίτητο στοιχείο κρίσεως κάθε φορά που η σταδιοδρομία του υπαλλήλου λαμβάνεται υπόψη από την ιεραρχία.
- 25 Επομένως, ένα από τα καθήκοντα της διοικήσεως είναι να μεριμνά για την περιοδική σύνταξη της εκθέσεως αυτής στις ημερομηνίες που επιβάλλει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως, καθώς και για την ορθή της κατάρτιση. Μπορεί να γίνει δεκτό ότι η διοίκηση διαθέτει για το σκοπό αυτό μια λογική προθεσμία και ότι κάθε υπέρβαση της προθεσμίας αυτής πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη ιδιαίτερων περιστάσεων.
- 26 Στην προκειμένη περίπτωση, τόσο από τα στοιχεία της δικογραφίας όσο και από τη συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή του Κέντρου της Ispra υπερέβη κατά πολύ τη λογική προθεσμία που διέθετε για να συντάξει την έκθεση κρίσεως του Ditterich, και ότι δεν ήταν σε θέση να αποδείξει την ύπαρξη ιδιαίτερων περιστάσεων, ικανών να δικαιολογήσουν την υπέρβαση αυτή.
- 27 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, ο Ditterich βασίμως υποστηρίζει ότι η διοίκηση υπέχει ευθύνη, λόγω του πταίσματος που έχει διαπράξει.
- 28 Μολονότι ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι το πταίσμα αυτό εμπόδισε ή καθυστέρησε την ενδεχόμενη προαγωγή του και του προκάλεσε, έτσι, υλική ζημία, αποδεικνύει αντιθέτως την ύπαρξη ηθικής βλάβης που οφείλεται στο ότι ο ατομικός του φάκελος δεν είναι ούτε ακριβής ούτε πλήρης. Επομένως, δικαιούται να ζητήσει αποκατάσταση της ζημίας αυτής.

- 29 Ο καθορισμός σε 20 000 βελγικά φράγκα της αποζημίωσης που η Επιτροπή οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα συνιστά δίκαιη αποτίμηση της ζημίας που υπέστη γι' αυτό το λόγο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 30 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας, προκειμένου περί προσφυγών υπαλλήλων των Κοινοτήτων, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν. Λαμβάνοντας υπόψη την καθυστέρηση της διοίκησης της Ισραήλ στη σύνταξη της εκθέσεως κρίσεως και την κατ' επανάληψη διάπραξη αυτού του πταίσματος, η Επιτροπή πρέπει να φέρει το σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

κρίνει και αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ακυρώσεως της εκθέσεως κρίσεως.
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή ακυρώσεως της ρητής αποφάσεως της 11ης Αυγούστου 1981.
- 3) Καταδικάζει την Επιτροπή να καταβάλει 20 000 βελγικά φράγκα ως αποζημίωση λόγω της καθυστέρησης συντάξεως της εκθέσεως κρίσεως.
- 4) Καταδικάζει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Everling

Bosco

Galmot

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Μαΐου 1983.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

U. Everling